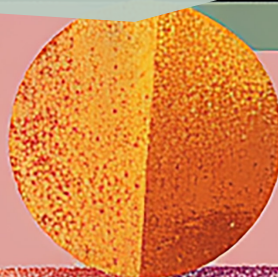

NYHET INKOMSTSKILLNADER

Mer jämställt - eller mindre?

TEXT: PETTER ODMARK

Ökar, minskar, eller stått still i 30 år – hur står det egentligen till med inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män? Vi reder ut den snåriga statistiken.

Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män minskar. Det var nyheten när Medlingsinstitutet den 1 oktober i år släppte sin senaste rapport på temat. Skillnaden hade minskat från 23,2 till 22,0 procent. Uppmuntrande, men en dryg månad senare kom rörelsen "Lön hela dagen" med budskapet att löneskillnaderna mellan kvinnor och män ökat igen – kvinnor slutar nu få betalt kl. 16.11, en minut tidigare än förra året. Och för att komplicera bilden ytterligare, i den nyligen presenterade vitboken från Fredrika Bremer-förbundet konstateras att inkomstskillnaden i princip varit oförändrad i 30 år. Så hur går det egentligen, minskar eller ökar den ekonomiska ojämställdheten? Eller står den kanske stilla?

Sanningen är nog att den gör allt ovan, beroende på vad och hur vi väljer att mäta. Men också att små, årliga förändringar inte ska övervärderas.

LÅT OSS BÖRJA med Medlingsinstitutet och den minskade inkomstskillnaden. Måttet de använder är den individuella disponibla inkomsten (alla inkomster minus skatter) och gruppen de tittar på är alla över 20 år. Minskningen mellan 2023 och 2024 gäller främst personer över 65 år och den viktigaste förklaringen är att hög inflation ledde till en hög uppräknings av garantipensionen. Gapet minskade med hela 2,6 procentenheter i den gruppen. Faktum är att det samlade gapet för alla visserligen minskade, men bara tillbaka till den nivå där det låg 2021. Någon tydlig trend nedåt finns inte.

MEN OM INKOMSTSKILLNADEN minskat, hur går det ihop med att löneskillnaderna ökat? Lön hela dagen utgår från Medlingsinstitutets uppgifter om genomsnittliga månadslöner, omvandlat till heltid och där finns det en svag ökning av skillnaderna det senaste året. Löneskillnaderna är dock bara en pusselbit i det som skapar den samlade inkomstskillnaden. Det är till och

med så att samtidigt som löneskillnaderna ökade så minskade skillnaden i samlad arbetsinkomst, vilket beror på att skillnaden i andelen kvinnor respektive män som arbetar minskade. Sett över lite längre tid ligger löneskillnaderna i princip stilla, men skillnaden i arbetsinkomst har nedåtgående trend.

1995 hade kvinnor runt 80 procent av männens inkomster och 2023 är gapet detsamma

VARJE DEL AV den samlade inkomstskillnaden är förstås intressant i sig, alla gap måste slutas för att helheten ska bli jämställd. Samtidigt tenderar årliga förändringar att få mycket utrymme, medan de långa trenderna sällan diskuteras. Låt oss ta Medlingsinstitutets rapport om inkomstgapet för alla över 20 år som utgångspunkt, både årliga uppgångar och nedgångar får rubriker men finns det egentligen någon långsiktig trend uppåt eller nedåt? Svaret är i grunden nej.

De senaste 10 åren har det funnits årliga uppgångar och nedgångar men sett över hela perioden är det stillastående som är det mest slående. Visst finns det större och mindre förändringar mellan åren, men summa summarum är att inkomstgapet slutar nästan där det började.

JUST STILLASTÅENDET ÄR också huvudbudskapet i Fredrika Bremer-förbundets nya vitbok. Här utgår man från inkomstskillnaden i gruppen 20–65 år och använder den redovisning som finns i jämställdhetsbilagan till statsbudgeten. Där framgår att kvinnor 1995 hade runt 80 procent av männens inkomster och 2023 är gapet detsamma. Inget har egentligen hänt. Inkomstskillnaden må alltså ha minskat i Medlingsinstitutets senaste rapport, men det behövs många fler år i den riktningen för att vi ska kunna tala om en verklig trend mot ökad ekonomisk jämställdhet. ○